

УДК 331.45(477)

ЗНАЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Дрожжана О.У., старший викладач

(Полтавська державна аграрна академія)

Охорона праці в сучасному світі має величезне значення в зв'язку з інтенсивним розвитком виробничої сфери і появою нових видів діяльності. Дотримання її принципів дозволяє вирішити цілий ряд завдань, серед яких:

- гарантований захист співробітників підприємства від шкідливих і небезпечних факторів, що впливають на їх здоров'я;
- зниження витрат на забезпечення виробничого процесу;
- виключення економічних збитків через втрату робочого часу;
- виключення фінансових санкцій контролюючих органів;
- підвищення продуктивності і якості праці персоналу [1].

Роль охорони праці на виробництві полягає, перш за все, в тому, що самою високою цінністю завжди є людина, його життя та здоров'я. Ні розмір заробітної плати, ні рівень рентабельності підприємства, ні цінність готової продукції не можуть служити підставою для нехтування правилами безпеки і виправданням існуючих загроз життю або здоров'ю працівників. Крім того, в даному випадку мова також йде про цінності конкретної людини як співробітника з властивими йому знаннями, навичками і досвідом. По-друге, правильно організована робота по забезпеченню безпеки праці підвищує дисциплінованість працівників, що, в свою чергу, веде до підвищення продуктивності праці, зниження кількості нещасних випадків, поломок устаткування і інших позаштатних ситуацій, тобто підвищує в кінцевому підсумку ефективність виробництва. По-третє, охорона праці має на увазі не тільки забезпечення безпеки працівників під час виконання ними службових обов'язків. Насправді сюди також відносяться найрізноманітніші заходи: наприклад, профілактика професійних захворювань, організація повноцінного відпочинку і харчування працівників під час робочих перерв, забезпечення їх необхідним спецодягом і гігієнічними засобами і навіть виконання соціальних пілг і гарантій. Правильний підхід до організації охорони праці на підприємстві, грамотне використання різних способів стимулювання працівників дають останнім необхідне почуття надійності, стабільності і зацікавленості керівництва в своїх співробітниках. Таким чином, завдяки налагодженій охороні праці знижується плинність кадрів, що теж сприяє стабільності усього підприємства. Без сумніву, є й інші, менш помітні форми впливу охорони праці на ефективність роботи підприємства. Однак навіть названих трьох причин досить для розуміння особливої важливості підтримки охорони праці на належному рівні [4].

Охорона праці сьогодні, як ніколи, актуальна. Важко уявити собі успішне підприємство на ринку, керівництво якого халатно відносилося б до питань охорони праці. Як відомо, нещасні випадки на виробництві вибивають з колії, часто надовго паралізують роботу підприємства, не тільки створюючи знервовану обстановку в колективі, але й призводять до суттєвих фінансових втрат. Досвід найбільших світових компаній показує, що охорону праці вищі керівники вважають одним з головних пріоритетів. Так, з десятків показників діяльності підприємства охорону праці та здоров'я своїх працівників вони 120 ставлять на друге місце, відразу після кваліфікації та компетентності персоналу. Питанням охорони праці в США, наприклад, приділяють досить важливу роль з давніх часів. Правовою основою діючої державної системи охорони праці в цій країні є закон про безпеку праці на виробництві. Цим законом було засновано федеральне агентство Управління безпеки праці на виробництві (УБПВ), яке стало основним виконавчим органом, який забезпечує виконання законів на всій території США. В кожному штаті були прийняті свої закони і створені виконавчі органи в сфері безпеки праці. УБПВ і відповідні департаменти праці штатів випускають різні приписи, пов'язані з обмеженнями по використанню небезпечних матеріалів, вимогами до вентиляції виробничих приміщень, водопостачання, зберігання виробничих відходів і т. ін. У країнах Європейського союзу, наприклад в Іспанії, інспекція праці входить до складу Міністерства праці та соціального захисту. Її генеральний директор несе відповідальність перед заступником міністра за управління, планування і організацію роботи інспекції [2].

Актуальність питань охорони праці в нашій державі ще вище, ніж на Заході, і пояснюється це тим, що понад 70% основних фондів вітчизняних підприємств давно виробили свій ресурс [3]. Робота на зношеному обладнанні тягне за собою підвищену аварійність, що супроводжується нещасними випадками різного ступеня тяжкості. У зв'язку з цим зростає роль питань охорони праці як одного із першочергових завдань розвитку підприємства. Зростання значущості безпеки життя і здоров'я працівників на підприємстві призведе до розвитку наступних процесів на підприємстві: комфортні безпечні умови праці як одні з основних факторів, що впливають на продуктивність і безпеку праці, здоров'я працівників; ефективність заходів щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці, що є економічним виразом соціального значення охорони праці, як джерело фінансування охорони праці та підвищення ефективності виробництва є найважливішим елементом конкурентоздатності підприємства; соціальне значення охорони праці полягає у сприянні зростанню ефективності суспільного виробництва шляхом безперервного вдосконалення і поліпшення умов праці, підвищення його безпеки, зниження виробничого

травматизму і захворюваності, зростання продуктивності праці в результаті збільшення фонду робочого часу за рахунок скорочення внутрішньозмінних простоїв шляхом попередження передчасного стомлення, зниження числа мікротравм, зменшення цілоденних втрат робочого часу по причинах тимчасової непрацездатності із-за травматизму, професійної і загальної захворюваності.

Також важливу роль в підвищенні продуктивності праці і зростанні значущості питань охорони праці в колективі грають психологічні засоби підвищення безпеки праці, які об'єднують в собі фактори, що визначають психологічний клімат у виробничому колективі, забезпечення психологічної сумісності його членів, професійного підбору кадрів, підготовки і навчання 121 безпечним методам праці робітників, розстановки та ефективного використання трудових ресурсів, їх взаємини в процесі виробництва.

Етичні засоби підвищення безпеки праці відображають взаємини між учасниками трудового процесу, членами колективу. Взаємовідносини працівників в процесі праці можуть бути відповідні, не відповідні, а іноді і такі, що суперечать принципам організації виробництва.

Формування в трудовому колективі правильних міжособистісних відносин на основі правил внутрішнього трудового розпорядку, правил, норм та інструкцій з охорони праці є однією з основних обов'язків інженерно-технічних працівників - керівників колективів. Уміння керівника грамотно і правильно будувати відносини в підпорядкованому колективі це свого роду мистецтво, від якого в кінцевому підсумку буде значно залежати і результат діяльності всього підприємства, його авторитет на ринку, конкурентоспроможність. При цьому особлива роль у цій діяльності повинна відводитися організації роботи щодо забезпечення безпечних умов праці для співробітників підприємства, тобто охороні праці. Вирішення цих завдань дає керівникові певний ступінь захищеності і впевненості в тому, що завтра його підприємство не зупинить інспектор, а прокуратурою не буде порушено кримінальної справи за фактами порушень законодавства про охорону праці[1].

Також вирішення питань охорони праці дає впевненість персоналу, колективу підприємства в тому, що він працює в комфортних умовах, де виконані всі вимоги безпеки, і що в разі чого (наприклад, нещасного випадку) працівник і його сім'я будуть захищені шляхом компенсаційних виплат. Таким чином, значення ролі охорони праці на виробництві очевидна, і нехтування цими питаннями явно веде до негативних наслідків. На сьогоднішній день в державі піднімається питання про культуру охорони праці, яка є одним з головних елементів управління підприємством. Хотілося б, щоб і для керівників це стало нормою, щоб робота з охорони праці не виконувалася

формально, щоб фінансування цих робіт не здійснювалося за залишковим принципом. Вивчення та вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням здорових і безпечних умов праці людини, одне з найбільш важливих завдань у розробці нових технологій і систем виробництва. Вивчення і виявлення можливих причин виробничих нещасних випадків, професійних захворювань, аварій, вибухів, пожеж, розробка заходів і вимог, спрямованих на усунення цих причин, дозволяють створити безпечні і сприятливі умови для праці людини.

Соціальне значення охорони праці проявляється у впливі на зміну трьох основних показників, що характеризують рівень розвитку суспільного виробництва: збереження трудових ресурсів і підвищення професійної активності працюючих за рахунок поліпшення стану здоров'я, збільшення середньої тривалості життя, що супроводжується збільшенням трудового стажу; підвищення професійного рівня внаслідок зростання кваліфікації і досвідченості в зв'язку зі збільшенням трудового стажу; можливість використання залишкової трудової активності, досвіду та професійних знань пенсіонерів на доступних для них роботах. Збільшується сукупний національний продукт за рахунок поліпшення зазначених вище показників. Підвищується продуктивність праці, а отже, і економічні результати діяльності підприємства за рахунок створення комфортних умов для трудової діяльності. Збільшується фонд робочого часу за рахунок скорочення часу неявки на роботу через травми і захворювань. Слід звернути увагу на те, що умови праці істотно впливають не тільки на професійну захворюваність, але і на виникнення і тривалість загальних захворювань. Відбувається економія витрат на пільги і компенсації за роботу в несприятливих умовах праці. Такі пільги і компенсації, як скорочений робочий день і додаткова відпустка, пов'язані зі значними трудовими втратами і супроводжуються виплатами великих грошових сум за фактично невідпрацьований час. Такі різновиди пільг і компенсацій, як підвищені тарифні ставки, пільгові пенсії, лікувально-профілактичне харчування, безкоштовна видача молока, також вимагають великих грошових коштів. Створення умов, відповідних допустимим нормативним вимогам, дозволяє частково або повністю скоротити ці витрати. Вимоги безпеки і охорони праці, а також здоров'я працівників є дуже важливими для підприємств.

Охорона праці це найважливіший елемент соціальної політики сучасної держави. Без дотримання законів з охорони праці, а також без модернізації заходів щодо забезпечення безпечних умов праці на підприємствах неможливий ефективний розвиток промисловості. Боротьба за зростання культури охорони праці - шлях до забезпечення безпеки життя і здоров'я працюючих.

Список в використаних джерел

1. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч.посібн. Київ: Знання, 2007. 367 с.
- 2.Економічне і соціальне значення поліпшення умов та охорони праці в ринковій системі господарювання. URL: <http://library.if.ua/book/86/6086.html> (дата звернення 5.05.2020).
3. Офіційний сайт Держпраці. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>. (дата звернення: 5.05.2020).
4. Роль охраны труда на производстве:
URL: <http://ekoncept.ru/2015/15423.htm>.2ISSN 2304120X. 1